

**ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВА**

Освітньо-професійна програма Економіка підприємства
Спеціальність 051 Економіка
Ступінь вищої освіти Магістр

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри _____
д.е.н., професор Макаренко П. М.
03 грудня 2018 року

**МАГІСТЕРСЬКА ДИПЛОМНА
РОБОТА**

на тему: **«Шляхи підвищення якості продукції та забезпечення її конкурентоспроможності у підприємстві» (на матеріалах Державного підприємства «Сільськогосподарське підприємство Державної кримінально-виконавчої служби України (№29)» Полтавського району)**

виконала здобувач вищої освіти денної форми навчання

Зернова Світлана Ігорівна

Керівник магістерської дипломної роботи,
к. е. н.

Тимошенко І.В.

Полтава – 2018 року

**ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВА**

ЗЕРНОВА СВІТЛАНА ІГОРІВНА

**ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇЇ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ У ПІДПРИЄМСТВІ**

Освітньо-професійна програма Економіка підприємства
Спеціальність 051 Економіка
Ступінь вищої освіти Магістр

РЕФЕРАТ
магістерської дипломної роботи на здобуття кваліфікації
магістр економіки

Полтава – 2018

Магістерська дипломна робота виконана на 152 сторінках основного тексту, складається зі вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, списку використаних джерел із 80 найменувань. Робота містить 48 таблиць, 11 рисунків та 7 додатків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретико-методичні підходи до оцінки якості продукції та конкурентоспроможності»**, обґрунтовано, що управління якістю розглядається як самостійна, складна функція управління бізнес-процесами, цілями реалізації котрої є: підвищення конкурентоспроможності та прибутковості підприємства за рахунок підвищення якості продукції та всіх супутніх процесів; зниження всіх видів витрат і укріплення економічної стабільності підприємства; дотримання вимог охорони навколишнього середовища; забезпечення цілеспрямованого та впливу на параметри якості в напрямі їх постійного поліпшення.

Конкурентоспроможність підприємства залежить від таких внутрішніх факторів: наявні ресурси, які визначають конкурентний потенціал суб'єкта господарювання; спроможність в повній мірі реалізувати свій конкурентний потенціал. Висока конкурентоспроможність підприємства є гарантом одержання високого прибутку в ринкових умовах. Фактори конкурентоспроможності через систему показників, можна класифікувати таким чином: технічні показники – призначення, надійності, сортності, вживаності; економічні показники – сукупні витрати на придбання, сукупні витрати на експлуатацію і утилізацію; організаційно-комерційні показники – маркетингова складова, система знижок, компетенція в переговорах і висновку операцій, технічне обслуговування і задоволення рекламаций.

Оцінка якості продукції та рівня конкурентоспроможності аграрного підприємства має свої особливості, які необхідно обов'язково враховувати в процесі її формування. В основу оцінки закладена порівняльна характеристика продукції, що виробляє підприємство з продукцією конкурентів, вибір критерію оцінки та визначення резервів підвищення конкурентоспроможності. Згадані методи дослідження рівня конкурентоспроможності можуть бути використані при оцінюванні конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції, проте, найважливішим і найскладнішим в даному аспекті, є визначення важливості різних параметрів для споживача.

У другому розділі **«Досягнутий рівень якості та конкурентоспроможності продукції підприємства»** визначено, що Державне підприємство «Сільськогосподарське підприємство Крюковської виправної колонії управління Державної пенітенціарної служби України в Полтавській області (№29)» підпорядковується Державній пенітенціарній службі Міністерства юстиції України. Підприємство при установі має сільськогосподарський профіль виробництва та займається вирощуванням зернових, насіння олійних культур, овочів, баштанних та кормових культур, вирощуванням великої рогатої худоби, розведенням свиней, виробництвом олії

та тваринних жирів, продукції борошномельно-круп'яної промисловості, забором, очищенням та постачання води.

Важливим показником конкурентоспроможності підприємства, в тому числі виробництва і збуту, є якість продукції. Керівництво ДП «СГП ДКВСУ (№29)» передбачає регулярне і незалежне проведення офіційного аналізу стану системи управління якістю у господарстві для визначення, якою мірою вона продовжує відповідати встановленим вимогам, дозволяє ефективно проводити політику у сфері якості і виконувати поставлені у цій сфері завдання. У ДП «СГП ДКВСУ (№29)» при вирощуванні культур дотримуються всіх технологічних параметрів, використовують кращі попередники. У господарстві постійно ведеться контроль за збереженням чистоти та типовості, чистосортності насіння, а також одержанням фізіологічного повноцінного зерна з високими посівними якостями.

У ДП «СГП ДКВСУ (№29)» основною товарною культурою є соняшник, він відповідає вимогам стандарту ДСТУ 4694-2006 «Соняшник. Олійна сировина. Технічні умови». За рахунок збільшення посівних площ та підвищення урожайності, реалізації насіння соняшнику підприємству забезпечило найбільший економічний ефект серед продукції рослинництва. Оскільки молоко займає основну питому вагу у товарній продукції ДП «СГП ДКВСУ (№29)», управління якістю саме цієї продукції прямо впливає на ефективність діяльності підприємства, а якість молока визначає рівень конкурентоспроможності порівняно з конкурентами на районному ринку. Господарство дотримується діючого нині Державного стандарту ДСТУ 3662-97 «Молоко коров'яче незбиране. Вимоги при закупівлі».

У третьому розділі **«Шляхи підвищення якості продукції та забезпечення її конкурентоспроможності у підприємстві»** запропоновано підприємству приділити увагу вирощуванню та заходам підвищення ефективності вирощування однієї з найцінніших за вмістом перетравного протеїну культури – сої. Велике агротехнічне значення сої полягає передусім як азотфіксуючої культури. Пропонуємо сорти з найбільш з якісним насінням: в скоростиглій групі – сорт Фаeton; серед середньоранньої групи – Аполон; серед середньостиглої групи – сорт Деймос. Також пропонуємо приділити увагу такій культурі як просо, розширити посівні площі культури до 100 га, впровадити інтенсивну технологію, що дозволяє суттєво підвищити показники якості проса з метою подальшою реалізації його для переробки в крупу. Як свідчать проведені нами розрахунки, впровадження у виробництво інтенсивної технології вирощування проса є економічно вигідним.

Модернізація, реконструкція свинарських ферм на основі повсюдного впровадження сучасних технологій і обладнання, є актуальним завданням для ДП «СГП ДКВСУ (№29)» на сучасному етапі. Важливим напрямом підвищення ефективності свинарства є вдосконалення племінних і продуктивних якостей свиней. Непридатність застарілих технологій виробництва молока також потребують реконструкції існуючих ферм.

Сучасні сорти сільськогосподарських культур мають досить високий генетичний потенціал продуктивності, який у підприємстві реалізовується не

повністю. Причинами є вирощування застарілих низькопродуктивних сортів, не проведення сортозаміни та сортооновлення, що має значний вплив на врожайність та якість даної культури. На сучасному етапі розвитку суспільства, коли населення прагне до здорового способу життя та вживання кісної і безпечної продукції, стає органічне землеробство. Органічна продукція – це продукція, отримана в результаті сертифікованого органічного виробництва. Безпосередні економічні переваги: ціна на органічні продукти найчастіше перевищує ціну на звичайні продукти; органічне виробництво пов'язує виробників зі стабільними ринками збуту в сучасних інтегрованих виробничо-збутових ланцюжках і, таким чином, веде до більш низьких операційним витратам, кращому контролю, поліпшенню потоку інформації і меншою надмірності по всьому ланцюжку; органічні ферми використовують менше сировини і можуть знизити виробничі витрати; органічне виробництво вимагає нової сировини, що відкриває нові можливості для розвитку підприємництва.

ВИСНОВКИ

1. Державне підприємство «Сільськогосподарське підприємство Крюковської виправної колонії управління Державної пенітенціарної служби України в Полтавській області (№29)» підпорядковується Державній пенітенціарній службі Міністерства юстиції України. Підприємство при установі має сільськогосподарський профіль виробництва та займається вирощуванням зернових, насіння олійних культур, овочів, баштанних та кормових культур, вирощуванням великої рогатої худоби, розведенням свиней, виробництвом олії та тваринних жирів, продукції борошномельно-круп'яної промисловості, забором, очищенням та постачання води.

2. ДП «СГП ДКВСУ (№29)» є одним з середньостатистичних за розмірами та прибуткових підприємств району є, площа сільськогосподарських угідь якого за досліджуваний період становить близько 2,8 тис. га та складає майже 3,6 % із загальної площі району. За останній 2017 р. підприємство отримало 16,5 млн. грн прибутку – це найбільший розмір за досліджуваний період. Більший розмір прибутку у 2017 р. підприємство отримало за рахунок галузі рослинництва – 13,9 млн. грн, за рахунок реалізації продукції тваринництва – 2,6 млн. грн. Найвищий рівень рентабельності – 77,1 % відповідно також був у 2017 р., а у 2013 р. підприємство було рентабельним на рівні лише 1,3 %.

3. Важливим показником конкурентоспроможності підприємства, в тому числі виробництва і збуту, є якість продукції. Керівництво ДП «СГП ДКВСУ (№29)» передбачає регулярне і незалежне проведення офіційного аналізу стану системи управління якістю у господарстві для визначення, якою мірою вона продовжує відповідати встановленим вимогам, дозволяє ефективно проводити політику у сфері якості і виконувати поставлені у цій сфері завдання.

4. У ДП «СГП ДКВСУ (№29)» при вирощуванні культур дотримуються всіх технологічних параметрів, використовують кращі попередники. У господарстві постійно ведеться контроль за збереженням чистоти та типовості, чистосортності насіння, а також одержанням фізіологічного повноцінного зерна

з високими посівними якостями. Зернові культури займають найбільші площі посіву та друге місце у структурі товарної продукції у ДП «СГП ДКВСУ (№29)», а вирощування зернових культур має переважно позитивну динаміку. За рахунок випереджаючого зростання цін над витратами на зернові, підприємство у 2017 р. отримало прибуток у розмірі 3,6 млн. грн, що визначило рентабельність цієї продукції на рівні 36,7 % та цінову конкурентоспроможність – 26,8 %.

5. Пропонуємо у підприємстві приділити увагу вирощуванню та заходам підвищення ефективності вирощування однієї з найцінніших за вмістом перетравного протеїну культури – сої. Велике агротехнічне значення сої у ДП «СГП ДКВСУ (№29)» полягає передусім як азотфіксуючої культури. Пропонуємо сорти з найбільш з якісним насінням: в скоростиглій групі – сорт Фаєтон; серед середньоранньої групи – Аполон; серед середньостиглої групи – сорт Деймос. У розрахунку на 100 га посіву, сорт Фаєтон дозволяє отримати 402 тис. грн прибутку, сорт Аполон – 443 тис. грн та Деймос – 476 тис. грн.

6. Також пропонуємо приділити увагу такій культурі як просо, розширити посівні площі культури до 100 га, впровадити інтенсивну технологію, що дозволяє суттєво підвищити показники якості проса з метою подальшої реалізації його для переробки в крупу. Як свідчать проведені нами розрахунки, впровадження у виробництво інтенсивної технології вирощування проса для ДП «СГП ДКВСУ (№29)» є економічно вигідним – можливо підвищити рівень урожайності до 60 ц/га, рівень витрат на вирощування є нижчим ніж у підприємстві, що дає змогу отримувати економічний ефект. У розрахунку на 100 га посіву, підприємство може отримати прибутку у розмірі 1,6 млн. грн, а розмір економічного ефекту становитиме 1,12 млн. грн. Покращуються і показники якості проса – вміст білка можливо підвищити на 2,4 %, а крохмалю – на 15 %.

7. Поки що у підприємстві надмірно витратним залишається тваринництво, з низькою продуктивністю праці та значним перевитратою кормів і енергоресурсів. Модернізація, реконструкція свинарських ферм на основі повсюдного впровадження сучасних технологій і обладнання, є актуальним завданням для ДП «СГП ДКВСУ (№29)» на сучасному етапі. Важливим напрямом підвищення ефективності свинарства є вдосконалення племінних і продуктивних якостей свиней. Після реконструкції ферми з кормороздачею та новим обладнанням, при утриманні на рік на відгодівлі до 1000 голів свиней по технології годівлі зволоженою повноцінною ферментованою високої гомогенності корми із суміші зернових, яку забезпечать кормоагрегати серії АКГСМ «Мрія», підприємство гарантовано отримує чистого прибутку в сумі 3,5 тис. грн у розрахунку на 1 голову, сума економічного ефекту на все поголів'я становитиме 2,06 млн. грн. Непридатність застарілих технологій виробництва молока також потребують реконструкції існуючих ферм. Сукупне зниження витрат у розрахунку на 1 корову для ДП «СГП ДКВСУ (№29)» складає 16,5 % (3,63 тис. грн), а у перерахунку на 250 голів сума економічного ефекту складе 0,9 млн. грн.

8. Сучасні сорти сільськогосподарських культур мають досить високий генетичний потенціал продуктивності, який у підприємстві реалізовується не

повністю. Причинами є вирощування застарілих низькопродуктивних сортів, не проведення сортозаміни та сортооновлення, що має значний вплив на врожайність та якість даної культури. У ДП «СГП ДКВСУ (№29)», при заміні сортів на експериментальній площі по озимій пшениці прогнозується збільшення виробництва та обсяг додаткової валової продукції становить – 4,4 млн. грн, ячменю ярого – 2 млн. грн, соняшнику – 3,38 млн. грн. Загальна сума економічного ефекту складає 9 млн. грн.

9. На сучасному етапі розвитку суспільства, коли населення прагне до здорового способу життя та вживання кісної і безпечної продукції, стає органічне землеробство. Безпосередні економічні переваги: ціна на органічні продукти найчастіше перевищує ціну на звичайні продукти; органічне виробництво пов'язує виробників зі стабільними ринками збуту в сучасних інтегрованих виробничо-збутових ланцюжках; органічні ферми використовують менше сировини і можуть знизити виробничі витрати; органічне виробництво вимагає нової сировини, що відкриває нові можливості для розвитку підприємництва.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА

1. Зернова С.І. Сутність та роль транспортної логістики. Матеріали студентської наукової конференції Полтавської державної аграрної академії, 27-28 квітня 2016 р. Том I. Тези навчально-наукового інституту економіки та бізнесу. Полтава: РВВ ПДАА, 2016. С. 46-47.

2. Зернова С.І. Оцінка господарської діяльності сільськогосподарського підприємства. Матеріали науково-практичної конференції за підсумками проходження здобувачами вищої освіти виробничих практик, випуск 11, 2018 р. Полтава: ПДАА, 2018 р. С. 25-27.

3. Зернова С.І. Проблеми підвищення якості аграрної продукції. Матеріали студентської наукової конференції Полтавської державної аграрної академії, 25-26 квітня 2018 р. Том I. Полтава: РВВ ПДАА, 2018. С. 66-68.

АНОТАЦІЯ

Зернова С.І. **Шляхи підвищення якості продукції та забезпечення її конкурентоспроможності у підприємстві.** – Кваліфікаційна робота на правах рукопису. Магістерська дипломна робота на здобуття ступеня вищої освіти магістр за освітньо-професійною програмою Економіка підприємства спеціальності 051 Економіка – Полтавської державної аграрної академії, Полтава, 2018.

На основі проведених досліджень у роботі здійснено теоретичне обґрунтування сутності якості, стандартизації і сертифікації продукції та сучасних підходів до управління якістю; обґрунтовані особливості забезпечення високої якості продукції в аграрному виробництві; проведена оцінка організаційно-економічних умов діяльності та ефективності господарювання аграрних підприємств регіону; здійснений аналіз існуючої системи стандартів якості продукції в аграрних підприємствах. На основі проведених досліджень представлено процес формування

конкурентоспроможності підприємства на районному ринку аграрної продукції. Запропоновано заходи щодо підвищення цього показника та забезпечення ефективності діяльності підприємства, використання ринкових можливостей.

Ключові слова: якість, стандартизація, сертифікація, безпека, ціна, конкурентоспроможність, маркетинг, реклама.

АННОТАЦИЯ

Зерновая С.И. **Пути повышения качества продукции и обеспечения ее конкурентоспособности на предприятии.** – Квалификационная работа на правах рукописи. Магистерская дипломная работа на соискание степени высшего образования магистр образовательно-профессиональной программы Экономика предприятия специальности 051 Экономика – Полтавской государственной аграрной академии, Полтава, 2018.

На основе проведенных исследований в работе осуществлено теоретическое обоснование сущности качества, стандартизации и сертификации продукции и современных подходов к управлению качеством; обоснованные особенности обеспечения высокого качества продукции в аграрном производстве; проведена оценка организационно-экономических условий деятельности и эффективности хозяйствования аграрных предприятий региона; осуществлен анализ существующей системы стандартов качества продукции в аграрных предприятиях. На основе проведенных исследований представлены процесс формирования конкурентоспособности предприятия на районном рынке аграрной продукции. Предложены меры по повышению этого показателя и обеспечения эффективности деятельности предприятия, использования рыночных возможностей.

Ключевые слова: качество, стандартизация, сертификация, безопасность, цена, конкурентоспособность, маркетинг, реклама.

ANNOTATION

Zernova S.I. **Ways to improve product quality and ensure its competitiveness in the enterprise.** – Qualification work on the rights of the manuscript. Diploma work on obtaining a higher education degree with a specialty 051 Economics – Poltava State Agrarian Academy, Poltava, 2018.

On the basis of the research carried out the theoretical substantiation of the essence of quality, standardization and certification of products and modern approaches to quality management; the features of providing high quality products in agricultural production are substantiated; assessment of organizational and economic conditions of activity and efficiency of management of agrarian enterprises of the region; An analysis of the existing system of quality standards in agrarian enterprises has been carried out. On the basis of the conducted researches the process of formation of competitiveness of the enterprise in the regional market of agrarian products is presented. Measures have been proposed to increase this index and to ensure the efficiency of the company's activity, use of market opportunities.

Key words: quality, standardization, certification, safety, price, competitiveness, marketing, advertising.